

невиліковно хворого від страшних мук та цим самим підкреслить один з принципів права-принцип гуманізму. А також, так як відповідно до Конституції людина визнається найвищою цінністю, то її реальне благополуччя, потреби і право на самовизначення, право на свободу, право на повагу гідності, право на гідну смерть мають бути гарантовані й забезпечені повною мірою.

Висновки: Підсумовуючи вище зазначене можна сформулювати власні висновки. З огляду на досвід зарубіжних країн узаконення еутаназії все ж таки має свої переваги, зокрема припинення страждань невиліковно хворих людей, повна реалізація права на життя. Однак в умовах сучасної суспільно-політичної ситуації в Україні цей процес є неможливим у нашій країні, оскільки може стати зброєю в руках впливових людей. Насамперед нам потрібно побороти корупцію, підняти рівень правової культури та моральності населення, забезпечити лікарні та інші медичні центри достатньою кількістю лікарських засобів і апаратурою належного рівня, для якісного медичного обслуговування населення. Інакше надання еутаназії правомірного характеру може спричинити низку негативних наслідків. Більше того еутаназія, як спосіб відходу із життя не узгоджується з моральними й релігійними поглядами, а також національними традиціями українського народу.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/Laws/show/254к/96-вр>
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
3. Закон України « Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19 листопада 1992 року № 2801-ХІІ // База даних «Законодавство України»/ Відомості Верховної Ради України. -Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>
4. <https://naub.ua.edu.ua/2014/religijni-aspekty-evtanaziji/>
5. <https://www.pravoconsult.com.ua/evtanaziya-pravo-na-smert-za-chi-proti/>
6. <https://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/2302/evtanaziya>

ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ТАЄМНИЦІ ЛИСТУВАННЯ, ТЕЛЕФОННИХ РОЗМОВ ТА ІНШОЇ КОРЕСПОНДЕНЦІЇ В УКРАЇНІ

Черевко М.О., здобувач наукового ступеня доктора філософії в галузі права, кафедри конституційного права та прав людини, Національної академії внутрішніх справ

Одним із загальних і основних принципів конституційного ладу України є принцип верховенства права [20, с.80]. Відповідно до ст.8 Конституції України Конституція України має найвищу юридичну силу [1]. Закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй. Її норми є нормами прямої дії. Звернення до суду для захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина безпосередньо на підставі Конституції України гарантується, що означає що дія принципу верховенства права в Україні передбачає панування права у суспільному житті країни, та

реалізується через пріоритет конституційних норм, які і визначають та забезпечують соціальну справедливість в українській державі.

Так, одним із конституційних прав людини і громадянина, які закріплені в Конституції України, є конституційне право людини на таємницю кореспонденції. Відповідно до ст. 31 Конституції України кожному гарантується таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції. Винятки можуть бути встановлені лише судом у випадках, передбачених законом, з метою запобігти злочинів чи з'ясувати істину під час розслідування кримінальної справи, якщо іншими способами одержати інформацію неможливо.

Зазначена конституційна норма, ст. 31 Конституції України реалізується через систему нормативно-правових актів України у сфері таємниці кореспонденції, зокрема через закріплення в нормах кодексів, законів, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, та в нормах актів центральних органів виконавчої влади, відповідно пов'язаних із забезпеченням та обмеженням зазначеного конституційного права. Так, за результатами правового аналізу норм чинного законодавства України у сфері забезпечення реалізації конституційного права людини на таємницю кореспонденції, приходимо до висновків, що вони відносяться, як до галузі конституційного права (ст.31 Конституції України), так і до інших галузей права, зокрема до галузі кримінального права та процесу (ч.4, ч.5 ст.12, ст.163, ст.359, ст.182 КК України [2], ст.ст. абз.6, 8 ч.1 ст.7, ч.1, ч.2 ст.14, ст.38, ст.ст. 260, ст.ст. 263-265, ст.ст.261, 262, 269, 270 КПК України [3], абз.9-11, 18 ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» (надалі - ЗУ) [6], ст. 10 ЗУ «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» [7] та ст. 8 ЗУ «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» [8], ст.7, ст.13 ЗУ «Про попереднє ув'язнення» [9]); до галузі кримінально-виконавчого права (ст.45, ч.3 ст.51, ч.2 ст.59, ч.1, ч.4 ст.107, ст.110, ст.113, ч.4 ст.73, ст.74 КВК України [10]); до галузі цивільного права (ст.ст.306 ЦК України [5], ст.3, ст.6, ст.8 ЗУ «Про поштовий зв'язок» [10], ст.9 ЗУ «Про телекомунікації» [11], ст.36 ЗУ «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» [12], ст.2 ЗУ «Про інформаційні агентства» [13]; Закону України «Про правовий режим надзвичайного стану» [14]); до галузі військового права (ЗУ «Про правовий режим воєнного стану» [15], ЗУ «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» [16], ЗУ «Про розвідувальні органи України» [17], ЗУ «Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України» [18], тощо.

То ж, оскільки право людини на таємницю кореспонденції є складним системним утворенням, а вище перелічені норми являють собою не лише просту сукупність, суму приписів, а й систему, якій притаманні, в певній мірі, упорядкованість, взаємозв'язки між складовими елементами, що відображають в дії принцип верховенства права, пропонуємо виділити окремо *інститут таємниці кореспонденції* – як сукупність норм конституційного, кримінально-, кримінально-процесуального, кримінально-виконавчого права, цивільного, військового галузей права, тощо, що урегульовують правовідносини між суб'єктами права, що пов'язані із забезпеченням права людини на таємницю

кореспонденції в Україні. При цьому, по відношенню до інституту спілкування, на наше переконання, інститут таємниці кореспонденції являється його складовою, а саме субінститутом.

Однак, варто зауважити, що за результатами детального правового аналізу інституту таємниці кореспонденції, зокрема ст. 31 Конституції України, на предмет узгодженості зазначеної конституційної норми та норм інших галузей права, приходимо до висновку про відсутність її як такої в повній мірі. Більше того, значна кількість правових норм нормативно-правових актів законодавства України регламентує саме порядок обмеження конституційного права людини на таємницю кореспонденції, а не його забезпечення, та так чи інакше суперечить положенням ст. 31 Конституції України. Тобто принцип верховенства права (пріоритет конституційної норми над нормами інших галузей права) при прийнятті нормативно-правових актів у сфері забезпечення права людини на таємницю кореспонденції законодавцем не завжди був дотриманий. До прикладу, Державна кримінально-виконавча служба України здійснює перлюстрацію листування ув'язнених та засуджених без окремого рішення суду, при цьому керуються ст.7, ст.13 ЗУ «Про попереднє ув'язнення» або відповідно ст.45, ч.3 ст.51, ч.2 ст.59, ч.1, ч.4 ст.107, ст.110, ст.113, ч.4 ст.73, ст.74 КВК України, що надають їй правові підстави здійснювати це, всупереч положенням ст.31 Конституції України, тощо.

То ж, задля усунення внутрішньої неузгодженості інституту таємниці кореспонденції та з метою узгодження норм конституційного права, які його формують з нормами інших галузей чинного законодавства, котрі відповідальні за забезпечення конституційного права людини на таємницю кореспонденції, а також для їх адаптації з нормами міжнародного права (міжнародних стандартів з прав людини, зокрема «Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод» (ст. 8)) [19], а також з метою усунення невідповідності діючого законодавства в сфері таємниці кореспонденції з реальною, правовою дійсністю, з врахуванням факту постійного стрімкого розвитку засобів зв'язку та засобів і програмного забезпечення зняття інформації з каналів зв'язку, пропонується внесення змін до ст. 31 Конституції України та розробка та прийняття проекту спеціалізованого закону України «Про гарантії права людини на таємницю кореспонденції» [21], задля реальної реалізації та дотримання принципу верховенства права в забезпеченні таємниці листування, телефонних розмов та іншої кореспонденції в Україні.

Список використаних джерел

1. Конституція України URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
2. КК України URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
3. КПК України URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
4. КВК України URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
5. ЦК України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
6. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
7. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві: Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

8. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
9. Про попереднє ув'язнення: Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
10. Про поштовий зв'язок: Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
11. Про телекомунікації: Закон України URL: <https://zakon4.rada.gov.ua>
12. Про друковані засоби масової інформації (преси) в Україні: Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
13. Про інформаційні агентства Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
14. Про правовий режим надзвичайного стану Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
15. Про правовий режим воєнного стану Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
16. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
17. Про розвідувальні органи України: Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
18. Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України: Закон України URL: <https://zakon4.rada.gov.ua>
19. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
20. Майданник О.О. Конституційне право України: Навч. посіб. Київ: Алерта, 2011. 380 с.

КОНСТИТУЦІЙНА ТА ПРАВОВА ДЕРЖАВА В УМОВАХ СУЧАСНИХ РЕФОРМ: ТЕОРЕТИЧНІ І ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ

Шемчук В. В., доцент кафедри конституційного та міжнародного права Навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського Національного університету імені В. І. Вернадського, кандидат юридичних наук, Заслужений юрист України

Згідно з положеннями Основного Закону України 1996 року нашу державу визначено правовою державою (ст. 1). При цьому визнається принцип поділу влади (ст. 6), принцип верховенства права (ст. 8). Водночас, в умовах здійснення конституційної, судової, адміністративної, муніципальної та інших реформ перед органами публічної влади та їх посадовими особами постають якісно нові завдання, функції і повноваження.

Важливим на теперішній час є не лише закріплення, а й реалізація конституційних цінностей з метою зміцнення і розвитку демократії. Однією з таких є, як видається, конституційна держава. Остання категорія є хоча не новою для юриспруденції, але не надто поширеною і зрозумілою.

Так, її неодноразово згадували В.М. Гессен. М.М. Ковалевський, Ю.М. Тодика, А.О. Селіванов та інші. Вивчення їх праць засвідчує, що питання конституційної держави переважно розглядається у контексті її співвідношення з правовою державою, їх природи і функцій, змісту і форми тощо.